

Einar ríkari Føroyar

Oddagrein

Í dag umrøður Føroya Løgting eitt stórt og týðningarmikið mál, nevniliga eina avtalu millum Føroyar og Bretland um landgrunnsmark og fiski-mark millum londini bæði. Hetta er eitt mál, sum hevur staðið óloyst í meira enn 20 ár. Løksins tykist vera komið á mál. Við samráðingum millum partarnar hevur tað nú eydnast at røkka eini semju, sum báðir partar kunnu liva nú. Nú er so bert eftir at fáa avtaluna samtykta í lögtinginum, danska fólkatinginum og tí bretska parlamentinum.

NÚ vilja samráðingar millum tvey lond um so álvarsligt og stórt mál sum ásetan av einum framtíðar marki altíð vera truplar - ein spurningur um rætt, um taktikk, um dugnaskap, um vitan, um diplomati osfr. Tað er ein spurningur um at mykja eina stöðu, ein spurningur um at krevja og geva. Tað er greitt, at í slíkari stöðu vil mangan standa í botni. Tá er tað aftur upp til leiðararnar í slíkum samráðingum at brúka sitt sunna vit og skil. Og at hava eitt gott politiskt bakland.

TAÐ er greitt, at vit eru teir minni mentu í hesum leiki, tí Bretland telist millum heimsveldini. Tað skuldi givið onkrum ta fatan, at so mátti tað jú enda við, at vit gjørdust taparar. Men so nýtist ikki at vera í slíkum samráðingum. Tí tað er ikki stóddin, sum telur men dugnasemi og tey røttu argumentini. Og eftir øllum at døma - vónandi eru vit ikki ov naivir her, tað vil bara tíðin vísa - so hava vit átt umrøddu eginleikar. Hyggja vit eftir útgangsstöðum, har bretar kravdu stóran part av føroyska landgrunninum, meðan vit vildu hava eina miðlinjuloysn, so má sigast, at úrslitið kom at vera í tráð við okkara útspæl. At vit so hava fingið minni burtur úr í tí stóru grásonuni fyri sunnan er tað kompromi, sum vit hava verið noydd at gera fyri at fáa bretar at taka undir við miðlinjuprinsippinum - eitt prinsipp, sum í tí sambandi eisini má siggjast í ljósinum av teirra egnu útleggung av miðlinjuni.

VIT kunnu bert siga, at Føroyar við hesi avtaluni eru vornar nógv ríkari. Bert fá ár eftir, at vit í samráðingum við danir fingi rættin til undirgrundina, fáa vit nú eisini rættin til eina undirgrund, sum gongur langt út um føroyska landgrunnin. Hesi bæði - yvirtøkan av rævnunum og nú eitt miðlinjumark við Bretland, har nærur helvtin av Hvítu sonuni fellur í okkara lut, hava gjørt Føroyar ríkari, ja kanska nógv ríkari, enn vit í dag duga at ímynda okkum. Nú skal ein sjálvandi vera varin við at gera ríkidomi upp bara í pengum og virðum. Tí ríkidomi er so nógv annað eisini. Men nú tosað verður um at kunna fjøltátt okkara vinnulív og harvið fáa eitt lívsgrundarlag, sum stendur á fleiri beinum enn bert fiskivinnuni, er fyrst undirgrundaavtalan við danir og nú marknaavtalan við bretar, tveir týðandi lunnar undir framtíðar føroyska samfelagnum, nú farið verður inn í eina nýggja öld. Latið okkum siggja hetta positivt og latið okkum brúka hetta positivt, men í tí liggur eisini, at vit alla tíðina eiga at vera vitandi um teir vandar, sum kunnu fylgja hesum útviklingi. Einki er bara svart ella hvítt. Tí mugu vit hava eyguni opin og siggja allar nyansurnar. Men Føroyar eru vornar ríkari - tað kemst ikkiuttan um. Spurningurin er at duga at umsita og brúka hetta ríkidomi, hesar nýggju møguleikar rætt. Ein kann siga, at rætt varð sett út í kortið av táverandi lögmanni Atla Dam á sinni, nevniliga fyrst at fáa undirgrundina uppá pláss, síðani markið og eftir tað gera avtalar við altjóða oljufeløg um leitning eftir olju.

Sosialurin

Viðmerking:

Sambandsflokkurin vil endurskoða viðurskiftini millum Føroyar og Danmark

– Okkara flokkur arbeiðir nú miðvíst við einum nýskipanaruppskotið. Endamálið er at leggja stóði undir eina nýggja skipan í Ríkisfelagsskapinum, sigur Edmund Joensen, formaður Sambandsflokksins, í eini viðmerking eftir at Sambandsflokkurin hevur havt landsfund og landsnevndarfund

Fleiri hava spurt, hvørjar ætlanir vit í Sambandsflokkinum hava fyri Ríkisfelagsskapin, og tað er væl skjilandi, at hesi fólk standa spyrjandi, nú samgongan hevur lagt upp til, at Føroyar skulu taka seg úr hesum felagsskapi og í staðin taka fullveldi.

Stutta svarið frá okkum er, at Sambandsflokkurin fer ikki at finna seg í, at sterkar kreftir í dag vilja forkoma teimum fyrirumunum, vit í dag hava í Ríkisfelagsskapinum. Vit standa saman og gera vart við okkara sjónarmið. Vit skylda øllum borgarum í okkara landi at seta sunnu og ítökiliga sambandsflokksarmíðini upp imóti romantisku dreyminum um loysing og fullveldi.

Í sambandsflokkinum leggja vit stóran álvara í spurningin um viðurskiftini í ríkinum, og eftir at Sambandsflokkurin hevur hildið landsfund og landsnevndarfund ber til at svara fólkini meira nágreiniliga

Nýskipan av viðurskiftum

Greitt er, at Sambandsflokkurin fer ikki at gykla føroyskum veljarum nakað sum helst í fõgrum vendingum og forkromaðum fullveldisætlanum ella sjálvstýrslógum.

Tað liggur ikki til okkara í Sambandsflokkinum at fara upp at garta, tá trupulleikar stinga seg upp. Nei, vit vilja heldur kanna, hvørjir trupulleikar eru í viðurskiftinum millum Føroyar og Danmark. Tá tað er gjørt, skjóta vit upp, hvussu teir kunnu loysast.

Ein arbeiðsbólkur hjá Sambandsflokkinum hevur arbeiðt við spurninginum um viðurskiftini við Danmark, og hann er komin við uppskoti til nýskipan av viðurskiftinum.

Í ríkisfelagsskapinum - undir dansku grundlöginu Okkara uppskot til nýskipan av viðurskiftinum millum Føroyar og Danmark fer at leggja upp til broytingar.

Men okkara fyrsta treyt er, at ríkisfelagsskapurin verður varðveittur. Føroyar skulu eisini framvegis hava felags grundlóg og kongshús við Danmark. Og okkara mál skal framvegis vera, at Føroyar gerast sjálvbjargnar.

Vit eiga at staðfesta, at Føroyar eru ein sjálvstýrandi tjóð í danska ríkinum og ikki bara eitt sjálvstýrandi fólkasamfelag, sum tað í dag eitur í Heimastýrslógini.

Á verju- og uttanríkispolitiska økinum eiga vit at fáa í lag eina greiða skipan

millum Føroyar og Danmark. Danskir myndugleikar skulu framvegis formliga umsita hesi málini, men í Føroyum eiga vit at tryggja okkum, at ríkisstjórnin í Keypmannahavn onga avgerð tekur í málum, sum viðvíkja okkum, uttan at avgerðin framanundan er goðkend í Føroyum.

Ein meginregla má vera, at øll mál - uttan verju- og uttanríkis- og rettskipan - kunnu yvirtakast sambært avtalaðum treytum. Yvirtøkur kunnu fara fram, tá lögtingið ella fólkatingið vilja tað.

Rettarskipanin skal í høvuðsheitum varðveitast óbroytt.

Tá tað snýr seg um føroysk figgjariðurskifti og bankaskipanina, eigur landsstýrið at fáa sama innlit, sum danska stjórnin fær frá figgjareftirlitið og tjóðbanka.

Í gjaldoyravíðurskiftum eiga vit at fylgja dõnum, og vit skulu taka evruna sum gjaldoyra, um Danmark ger tað.

Nýskipanaruppskot er ávegis

Viðurskiftini, ið eru nevnd her, eru partur av nýskipanaruppskotið hjá Sambandsflokkinum.

Samgonguflokkarnir koma ætlað við frábøðaðu

hvítbókini í summar. Sambandsflokkurin fer ikki at sita hendur í favn, meðan hinir borgreiða við høgtflúgvandi hugsanum og romantiskum dreyminum um fullveldi.

Flokkurin arbeiðir við einum nýskipanaruppskoti, og fer seinni at koma við einum tilmáli um, hvussu hetta skal fremjast í verki.

Akkurat hvussu nýggja skipanin millum Føroyar og Danmark lögfrøðiliga skal skrúvast saman, hevur minni týðning í løtuni. Vit eiga ikki at heingja okkum í, hvussu barnið skal eita.

Í staðin skulu vit halda fast um, hvørjar broytingar og betranir vit vilja hava, og síðani fremja tær.

Edmund Joensen
formaður
Sambandsflokksins

Rennibreytin

Sum vambasiður vestmenn-ingur verið tað langt frá mær at gera meg klókan um ítrótt; men hinvegin er tað ein sonn frøi at siggja, hvussu væl mong ung eru fyri av teirri ítrótt, tey taka lut í.

Fyri at koma til Gundadals, so havi eg ikki skil á, um rennibreyt eigur at vera ella ikki; men eg var sum fakmaður biðin um at meta um útgrevstur, spreinging o.a.

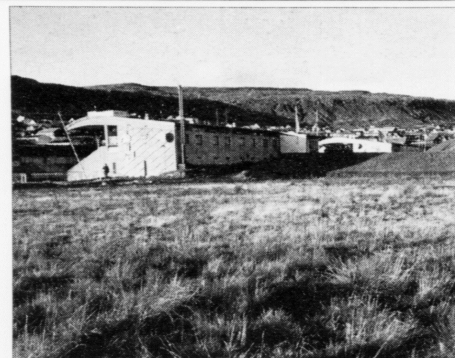
Fyrst av øllum kann eg siga, at eg neyvan havið sæð skjótari atburð, ið má vera ein sonn frøi fyri arbeiðsgevaran, og skal eingin rennibreyt gerast, er hein framferðarhættur genialur at kalla; men er tað rætt, sum sigst, at býráðið nú jattar milliónaupphæddir til at taka hetta fyrsta burturavturfyri, við komandi rennibreyt

í huga, ja - so seta vit lættliga met mólubúgvanna.

Hetta tykist mær ikki sort orkymlandi, tí mangt kann ein siga um Pól Michelsen og Jógvn Páll Lassen báðar, men býttir eru teir ikki, so eg bert ótta fyri, at forherðingurin er komin upp í teimum, og at teir væl vita, at eftir hetta sanna bragd teirra, sum tók øll á bóli, kemur eingin rennibreyt í hesum túsandráttalium og neyvan heldur í næsta - í hvussu er ikki í Gundadali.

Sum fakmaður er tó skylda mín at leggja aftrat, at tað væl ber til seinni at taka alt burtur aftur og tá psreingja liðugt fyri gongubreyt, hetta væl at merkja, um sekin liggur á, hvat tað kostar.

Men skal sum frægast fáast burtur úr tí lítla, sum í

Skal rennibreyt vera kring Tórsvøll, ella skal eingin. Fólk eru ójovn á máli...

Føroyum er til taks, er henda mannagongd hin skeivasta, ið hugsast kann, tí tað eg á staðnum dugi at meta um, kundi kanska ein triðingur verið tikin burtur uttan spreinging og hóast tað mesta av grótinum er sera vánaligt, kann alt við skila planlegging nýstast til

ymiska ifyllu.

Tað, sum nú verður gjørt, er at líkna við nýggj hús, sum beint eftir við almennari peningajáttan verða tikin niður aftur fyri at spreingja út kjallaran.

Heini Olsen